

Б. Гриньов, академік НАН України, перший заступник голови Державного комітету України з питань науки, інновацій і інформатизації:

«Сьогодні людство переходить від п'ятого технологічного укладу до шостого. П'ятий уклад характеризується досягненнями у сфері мікроелектроніки, а саме: електронної промисловості, роботобудування, інформаційних технологій та ін. У свою чергу, шостий технологічний уклад передбачає бурхливий розвиток біо- і нанотехнологій, штучного інтелекту і генної інженерії.

На превеликий жаль, і сьогодні вітчизняна наука продовжує фінансувати третій і четвертий технологічні уклади, а п'ятий і шостий – представлені лише незначною мірою. Тобто нині ситуація складається так, що ми інвестуємо кошти у сфери, які в Україні існують уже багато років... Насамперед це пов'язано з недостатніми обсягами фінансування науки, збільшення яких нерідко не перекриває навіть інфляції.

Високий рівень розвитку науки, технологій та укладності економіки, як правило, визначає і високий рівень її конкурентоспроможності. Практично за всіма такими рейтингами (а їх у світі багато) наші конкурентні переваги – це освіта та місткість ринку. На жаль, за показником розвитку інноваційної діяльності позиції України набагато слабші, що говорить про наявність проблем у цій сфері.

За даними останнього звіту Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність, у 2012–2013 рр. Україна посіла лише 73 місце серед 144 країн. Щоправда, порівняно з попередніми двома роками ми піднялись у рейтингу на дев'ять позицій.

Основні проблеми в інноваційній сфері:

- відсутність бюджетної підтримки інноваційних проектів та ефективних податкових стимулів для інвестування в новітні технології;
- низький рівень розвитку інфраструктури інноваційної діяльності;
- низька інноваційна культура, неусвідомлення визначальної ролі інтелектуальної власності в розвитку економіки;
- відсутність необхідних фінансових інституцій для підтримки впровадження інноваційних проектів.

Одним із найголовніших чинників розвитку інноваційної сфери є створення правового поля відповідно до передових міжнародних практик, а також привабливих умов для діяльності науково-дослідних установ і науковців у нашій державі. Ми активно працюємо в цьому напрямі. Так, у жовтні 2012 р. Верховна Рада ухвалила Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» (у новій редакції).

Відповідно до цього Закону майнові права на розроблені за кошти державного бюджету технології передаються організаціям-розробникам для подальшої комерціалізації. Закон також визначає, що кошти, одержані в результаті трансферу таких технологій, залишаються організації-розробникові і використовуються для розвитку інноваційної діяльності.

При підготовці Закону використовувався найкращий світовий досвід, зокрема американський.

З метою подальшого вдосконалення умов ведення інноваційної діяльності в Україні Держінформнауки планує в 2013 р. розробити проекти законів України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу» (щодо створення Фонду підтримки пріоритетних інноваційних проектів) і «Про внесення змін до Податкового кодексу України» (у частині стимулювання інноваційної діяльності).

Крім того, з огляду на досвід Російської Федерації та інших країн, Держінформнауки готує та обговорює із зацікавленими центральними органами виконавчої влади проект урядового рішення щодо створення нових механізмів фінансової підтримки науково-виробничої кооперації академічних установ і промислових підприємств.

Незважаючи на ці та інші проблеми переконаний, що інноваційна діяльність у нашій країні має всі шанси для подальшого успішного розвитку. Це моє переконання базується на конкретних фактах. Зокрема, під час розгляду заявок на присудження премії Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій, яка була започаткована цього року з ініціативи Держінформнауки для стимулювання інноваційної діяльності, я був вражений масштабністю інноваційного проекту “Антарес”, головним розробником якого є ДП “КБ “Південне”.

Суть проекту полягає у створенні основної конструкції першого ступеня американської ракети-носія «Антарес», яка має замінити відомі всім “Спейс шатли”, а також відповідного наземного технологічного устаткування для ракетно-космічного комплексу середнього класу. Загальна вартість робіт, що їх виконувала українська сторона протягом останніх років, становить майже 1 млрд грн.

Заслуговує на увагу ще один напрям інноваційної діяльності, в якому братиме активну участь Національна академія наук України. Ідеться про співробітництво з Об’єднаним інститутом ядерних досліджень (ОІЯД) та Європейською організацією ядерних досліджень.

Те, що українська продукція має попит, можна підтвердити на прикладі ОІЯД. Торік українські наукові установи та підприємства отримали замовлень на виготовлення продукції на суму понад 4 млн дол., що майже в

півтора раза перевищує внесок України в ОІЯД за 2012 р.

Хочу підкреслити, що таку кількість замовлень ми отримали завдяки нашій активній позиції щодо реалізації інноваційної продукції, яка створюється, виробляється та тиражується в Україні. Це і мікрокабелі, і сцинтилятори, і детектори типу “шашлик”, і унікальні комплектуючі надпотужних електромагнітів, які виробляються на Новокраматорському машинобудівному заводі.

Очікуємо нарощування портфеля замовлень на високотехнологічну інноваційну продукцію наших підприємств після підписання цього року угоди щодо надання Україні статусу асоційованого члена ЦЕРН. Ми отримали офіційний текст угоди. Із набуттям цього статусу нам буде набагато легше перемагати в тендерах на створення різноманітних об’єктів ЦЕРН, навіть за цінами, які є вищими від середньоринкових (це є і однією з переваг для країн-учасниць ЦЕРН).

Наведені приклади переконують, що українська наука може бути комерційно успішною» *(Гриньов Б. Інноваційна ідея варта грошей // Дзеркало тижня. Україна (<http://gazeta.dt.ua/science/innovaciyna-ideya-varta-groshey-scho-zavazhaye-ukrayinskiy-nauci-buti-kommerciyno-uspishnoyu-.html>). – 2013. – 19–26.04).*